

Ese de dóue ori in septemana: Joi-a si Duminec'a.	
Pretulu de prenumeratiune:	
pre anu intregu	6 fl. v. a.
" diumetate de anu	3 fl. v. a.
" patrariu de anu	1 fl. 50 cr.
Pentru Romani'a si strainetate:	
pre anu intregu	9 fl. v. a.
" diumetate de anu	4 fl. 50 cr.

LUMINA.

Corespondintiele si banii de prenumeratiune se se adreseze de a dreptulu: Redactiunei „Lumina“ in Aradu, cancelari'a episcopésca.
Pentru publicatiunile de trei ori, ce contienu cam 150 de cuvinte (spatiu de 20 sire garmond) tacs'a e 3 fl.; pana la 220 de cuvinte 4 fl. éra mai sus 5 fl., intielegendu-se intr' aceste sume si timbrulu. — Pretulu publicatiuniloru se se anticiepe.

Fóia bisericésca, scolastica, literaria si economica.

Organu oficiale alu eparchiei romane gr. or. aradane.

PARTE OFICIALE.

Nr. 1972. Pres.

MIRONU,

prin indurarea lui Dumnedieu episcopu diecesanu alu bisericii gr.-orient. romane in partile Aradului, Oradii-mari, Ienopolei si ale Halmagiului, precum si in celea adnecate din Banatulu Temisiului.

Iubitului cleru si poporu; tuturoru corporatiuniloru, foruriloru si oficieloru bisericesci din partile ce apartienu la consistoriulu Nostru eparchialu din Aradu: daru si mila dela Dumnedieu Tatalu si Domnulu nostru Iisusu Christosu!

Indemnati de afacerile multe, cari pe dí ce merge se sporescu la consistoriulu Nostru eparchialu din Aradu, — cu privire la §. 118. din statutulu organicu, denuimim pre protosincelulu Nostru, asesorulu consistorialu Andreiu Pappu, de vicariu episcopescu la consistoriulu Nostru eparchialu din Aradu, fara a prejudicá cu acést'a mesuriloru, cari in urm'a conclusului sinodului Nostru eparchialu din 12/24 Aprile a. c. Nr. 121. potu fi de a se luá pentru unu postu sistemisatu de vicariu episcopescu la acestu consistoriu.

Datu in Aradu, la 1 Noembre, 1874.

Mironu Romanul, m. p.
Episcopu.

PARTE NEOFICIALE.

Istoria.

Stimate domnule redactoru!

„Telegrafulu romanu“ din Sibiiu in Nr. 83 84 si 85 si „Orientulu latinu“ din Brasieiu in Nr. 59 a. c. descriu trist'a mórte a Metropolitulu Transilvaniei Sav'a Brancoviciu.

Fóia „Sperantia“ din Aradu a publicatu biografi'a lui la a. 1869 dupa istoriculu serbescu Raiciu, care a sco'so din istori'a, cea inca manuscrisa a lui Georgiu Brancoviciu, fratele Metropolitulu.

Precum in „Orientu“ asia si in „Telegrafu“ se descrie mórtea lui Sav'a altcum, nu dupa cum o enarédia fratele seu Georgiu.

Elu dice: „in atáta turburare, s'a ingrigitu si Mihaiu Apafi pre principele Serbanu alu aduce in societatea sa si alu desbate de societatea numitiloru boieri: dreptacea a si eliberatu pre Metropolitulu Sav'a din prinsóre. Dupa eliberarea sa, Metropolitulu Sav'a si betranu de ani, si patimindu de podagra, nu dupa multe dile multu patitulu

seu sufletu l'a recomendatu in man'a lui Ddieu si s'a mutat la strabunii sei in a. 1680.“

Ce cauza a potutu avé Georgiu se retaca crudimile suferite de fratele seu Sav'a dela crudii lui tirani nu potu ghici.

Elu serie, cá predecesorii lui Sav'a au suferitu mai amarnice torturi dela persecutorii bisericii ortodoxe; cáci Raiciu in §-lu din urma alu biografiei lui Sav'a asia dice:

„Acésta gona calvinésca a fostu cea mai de pe urma asupra bisericii, si din intemplanie s'a descriu aci pe scurtu; dar dela inceputulu secululu acestui'a pana la Metropolitulu Sav'a, Metropolitii carii au fostu mai nainte, inca mai amarnice au suferitu dela calvinii aceia.“

Georgiu acést'a inca a avutu trista sórte. Si elu a suferitu in prinsóre parte la Viena, parte la Egru in Bohemi'a 21 ani.

Pentru multele mari merite facute gubernulu din Viena a fostu ridicatu, in a. 1683 la dignitate de Baronu, ér la a. 1688 la dignitate de Conte. Cum a ajunsu la dignitatea de Despotu alu Serbiloru se va vedé din biografi'a lui carea o si tramitu ca se o publici in „Lumina“ déca o vei aflá potrivita. *)

Eu socotescu a fi de interesu pentru romani a cuno'sce pre barbatii cari au lucratu in folosulu crestiniiloru subjugati de turcu.

In contielegere cu principele Serbanu Cantacuzino, Georgiu Brancoviciu 1679—1688 visá eliberarea crestiniiloru subjugati si fundarea unoru regate sub ocrotirea imperiului germanu. S'a insielatu! —

Biografi'a lui Georgiu Brancoviciu, Contele si Despotulu, si despre maritele fapte ale lui.

(Fratele Metropolitulu Sav'a Brancoviciu, si Istoricultu Serbiloru.)

In Istori'a lui Raiciu Cartea XI. capu 7 se afla viéti'a barbatulu acestui'a descria in urmatoriulu chipu:

§. 1. Repausandu Sav'a Brancoviciu, Metropolitulu, fratele seu Georgiu Brancoviciu, celu mai micu, precum serie despre sine, in casa parintelui seu, a remasu petrecundu in strainatate la principele Serbanu. A fostu in adeveru acestu Georgiu mare priveliste alu jocului fortunei, cáci mestecandu cele norocóse, cu cele nenorocóse, si cele nenorocóse cu cele norocóse, petrecutu viéti'a sa. In pruncia a suferitu de clim'a tierii acei'a si de grele morhuri, cátu rudenile lui mai cá desperasera dáspre viéti'a lui; in junié a rabdatu frica si primejdie pentru multele rescóle, care au fostu in Transilvani'a, ér in betranctie a primitu cátsu si témnitia, osiliu si mórte. Intre aceste insa a capetatu multa onóre dela diferite curti mai vertosu dela cass'a Cesaro-austriaca, si multe si insemnate fapte a facutu in viéti'a sa. Insusi elu a descriu cu deamenuntulu intréga viéti'a sa si fostele intemplari in cartea a 5 a Istoriei sale, din carea a lui istorisire, pentru cuno'sciint'a istorica, precum si despre ceialalti principi ai familiei lui am cugetatu aici a pune inainte óbre care scurta desemnare.

§. 2. Georgiu acést'a dupa numarul aniloru viétii si ai mortii sale, s'a nascutu si a vediutu lumea acést'a multu patimasie

*) Din punctu de vedere alu istoriei bisericesci cátu si alu istoriei nationale, publicarea ei este de mare interesu. Red.

la anul 1645 in Ienopolea *) din parinte Ioanu Brancoviciu si mama, carea dupa aceea in calugaria, s'a numitu Mari'a. Prunci'a precum deja s'a amintitu mai sus a petrecut'o patimindu de morbu, dar inmultiindu-i-se anii, a scapatu si de morbulu acel'a si a fostu june alesu. Si dupa ce a primitu fratele seu Simeonu scaunulu Metropolei transilvane sub numele Sav'a, parintese s'a ingrigitu despre densulu, si invetiandu-lu cu invetiaturi nobile, a infrumsetiatu moravurile lui. Prin midilocirea fratelui seu dupa insasi descrierea lui, mai antaiu asia s'a aratatu la lume: Candu stepanea preste Ardélu Mihaiu Apafi, erá datina in tier'a Transilvaniei pe timpurile acele aspre, a se tramite pe totu anulu Imperatului turcescu la Constantinopole tribut, cu care tramisu megeau si fii juni ai boieriloru pentru vedere, esperintia si invetiatura, cerundu-si mainainte concediu dela principe, sub conducerea tramisiloru acelor'a. Pentru astfelu de esperintia politicésca s'a rugatu Metropolitulu Sav'a de principe, ca si junele seu frate Georgiu, dinpreuna cu ceialalti fii de boieri se fia tramisu cu soli'a aceea.

§. 3. Tocma pe timpulu acel'a a ajunsu oatea Kiupreli turcésca, sub conducerea-lui Ahmet Pasia la Belgradulu serbescu voindu a intrá in tier'a ungrésca. Atunci Alipasia, Seraschirulu, care a fostu cuprinsu Oradea-mare si a fostu asediatu pre Mihaiu Apafi stepanitoriu in Transilvani'a, esindu din pamentulu Transilvaniei cu armat'a sa asceptá la Temisióra venirea Vezirulu — ajungendu acolo la Pasia si soli'a ardeléna. Sculandu-se éra si de aci Pasia, si luandu cu sine si pre tramisii Transilvaniei a mersu la Belgradu, unde intalninduse cu Vezirulu i-a facutu deplina insciintiare despre soli'a aceea. Si asia s'au consvatuitu despre densii ca tramisii Transilvaniei se ascepte la Belgradu deplinirea tributulu co mai remasese inapoi, — cáci numai 50000 taleri a fostu adusu — ér marele Veziru Ahmet Pasia si Seraschirulu Alipasia s'au dusu cu tóta puterea turcésca la Esecu. Si dupa ce a ajunsu remasiti'a tributulu au mersu tramisii la Vezirulu in tabera, unde dupa demandatiunea marelui veziru s'a numeratu tributulu acela si tramisii au fostu impartiti in trei clase, dintre care un'a Gabriel Haller a remasu langa Vezirulu in tabera, cealalta Ioanu Daczo si Mihaiu Csepregi s'a reintorsu inderaptu la Apafi, ér clasei a treia in carea au fostu Petru Ianco si Georgiu Brancoviciu s'a demandatu tributulu acel'a a-lu duce in Andrianopole la Imperatulu, caror'a in societate li s'a datu dela marele Veziru, Capiji Pasia.

§. 4. Intr'aceste marele Veziru grabinduse a ajunsu la Buda, ér de aci s'a incercatu spre cuprinderea Ujvarului, la anul 1663. Si aducunduse tributulu a fostu predatu in curtea imperatésca, dupa aceea s'a destinatulu locu de locuintia lui Petru Ianco, in care insa pucinu a vietuutu, aflanduse inca acolo Georgiu Brancoviciu. Cáci trecundu timpulu de véra si ajungendu lun'a Decembre, disulu Petru Ianco, destinatulu solu — resiedinte — insarcinându-se intr'o dia cu vinu nou de Adrianopole, care este cu multu mai tare decâtu vinulu de Transilvani'a, s'a culcatu pre patu sè se odihnésca si a adormitu in somnulu de vecia. Si astfelu spurcatulu seu sufletu de Ariana l'a predatu in betie, intoma ca si invetiatoriuulu seu nebunulu Arie, de a carui invetiatura se tinea Petru.

§. 5. Facenduse cunoscuta acésta neasceptata intemplare in curtea imperatésca, s'au conscrisu lucrurile lui si s'au sigilatu. Atunci indata a demandatu Vezirulu celu mai de capetenia, pre junele Georgiu Brancoviciu alu chieamá la sine, carui candu a cerutu permissiune a se reintórce cu ceialalti servitori acolo aflatori in tier'a Transilvaniei, i s'a poruncitu, ca nici unulu se nu mérga pana ce nu se va tramite acolo altu resiedinte. Pre langa acést'a s'a disu lui Georgiu Brancoviciu, ca se faca domnului seu insciintiare in scrisu, ca curendu se tramita altu solu la curtea imperatésca, ér elu pana atunci se implinésca detorinti'a solului déca voiesce se incungiure pedéps'a. Junele Georgiu primindu dela celu de capetenia Veziru, Caimacamulu Cara-Mustafa Pasia — ce se intielege lociintele marelui Veziru, séu Vice-Veziru — epistola a tramis'o la stepanitoriuulu seu Apafi prin curirulu seu, si insusi a facutu insciintiare deplina despre tóte intemprile curtii imperatésce din Andrianopole. Intielegendu Apafi tóte deamenuntulu si ceialalti domni consiliari ai Ardealului, cáci se adunasera pe timpulu acel'a pentru trebile tierii, in adunarea aceea dupa porunc'a turcului, despre nou renduindulu resiedinte intr'o contielegere au determinatu, ca Georgiu Brancoviciu se implinésca treab'a soliei aceia pana la timpulu indatinatu alu tramiteroi altu solu cu tributulu transilvanu. Astfelu s'a rescrisu Vezirulu dupa contielegerea si convoirea tieriei.

§. 6. Intielegendu Vezirulu voi'a si hotarirea Transilvaniloru, dupa datin'a turcésca a curtii loru, a tramisu pre Ciausiu la

Georgiu si l'a chiamatu la sine. Si venindu Georgiu a fostu intretutu de Veziru are vre-o insciintiare dela domnulu seu; éra elu i-a descoperitu tóte dupa adevuru, si vediendu Vezirulu, cumca cuvintele lui Brancoviciu consuna cu epistol'a cea lui tramisa l'a primitu cu multa onóre, precum e datina a primi pre soli; a demandatu sè se astérna masa, asemene a poruncitu a aduce lui si ospetare turcésca: cáfea si sierbetu, apoi l'a daruitu si cu cafetanu, cáci turcii privescu caftanulu ca semnu de mare onóre si dignitate. Dupa aceea a demandatu Thiehaii ca esindu se-lu proc-lamedie pre densulu de nou solu alu Transilvaniei. Cu asia pompa indepartandu-se Georgiu dela Veziru la cortelulu seu, a fostu petrecutu de multi servitori de curte ai Vezirulu.

§. 7. Trecundu dupa acést'a pucintelu timpulu, a ajunsu dela Ierusalimu unde a fostu la inchinatiune, in imperatésca cetate Constantinopole fericitulu patriarchu sloveno-serbescu Massimu I. si aci a intielesu dela Panaiotu Nihusia, marele talmaciu in curtea aceea imperatésca multu maritu barbatu, despre scopulu Cesarelui Romei vechie, ca prin midilocirea residentulu seu Simeon Remingen, ér dupa mórtea aceluia, Christoforu de Kindsberg, in modru secretu, sè se propuna in numele preaputerniculu Imperatu Leopoldu I. tuturoru popóreloru in Christosu credietóre din tierile dela resaritu, sub jugulu turcescu gemetóre cumca, déca prin darulu lui Ddieu in timpulu binevenitu se vor plecá spre partea imperatésca si vor apucá armele in contra vrajmasiulu lui Cristosu si voru invinge, pre tóte le va luá cu gratia sub scutul si tutel'a sa, si nu numai cá le va face partasie de vechile sale libertati, ci de va cuprinde si tierile marginasie care au fostu sub stepanirea loru asia precum au fostu inainte de venirea turciloru, le va face mostenirea loru si va renová patri'a loru. Audiendu patriarchulu svaturile aceste le-a pusu in inim'a sa si intielegendu dela talmaciulu acela, cá in capital'a Andrianopole se afla resiedintele din Transilvani'a, care si-trage viti'a din famili'a lui Brancoviciu, mai antaiu a tramisu pre Archidiaconulu seu ca deplinu sè se incunoscintieze despre resiedintele Brancoviciu, ca si insusi se mérga acolo.

§. 8. Capetandu patriarchulu relatiune dela Archidiaconu cá nunumai a sciricitu despre Brancoviciu, ci a si vorbitu deajunsu cu densulu, cu bucuria si cu cutediare a mersu la Adrianopole, cugetandu intru sine, cumca preainduratulu Ddieu voiesce a aratá ceva preagratiosu poporulu serbescu prin man'a Augustissimulu Cesare Romanu. Si intrandu in cetate, in diu'a de mane adunandu-se in secretu cu Dositeiu Metropolitulu Andrianopolei si cu alti binecredintiosi boieri betrani din Traci'a si Macedoni'a s'au svatuutu despre propusulu scopu alu soliloru imperatésce prin Panaiotu Nihusia, care erá cunoscutu si insusi Metropolitiloru Moldo-Romaniei si Romaniei transalpine. Si asia svatu au facutu intre sine, timpulu acést'a prin providenti'a lui Ddieu binevenitu a nu-lu trece cu vederea si a nu refusá provocarea imperatésca. Cáci pentru acést'a ne amu adunatu din proni'a lui Ddieu, cu atátu mai virtosu in cátu se afla aici si Brancoviciu din viti'a Despotiloru si se cuvine ca si poporulu Slaveno-serbescu se aiba ca si cealalte popore ducele si capetenia sa ca mai lesne sè se póta odata eliberá de jugulu turcescu. Insa a se apucá de asia lucru in acele timpuri grele nu a fostu forapericulu; dar pururea amintitulu preafericitulu Massimu aprindindu-se de insufletire, a primitu pre sine tóta silinti'a si ingrigirea. In diu'a urmatóre a tramisu daruri dela Ierusalimu prin tramisii sei lui Brancoviciu, intrebandu-lu despre locu acomodatulu de intalnire si convorbire. Locu insa mai acomodatulu nu s'a potutu aflá pentru fric'a de turci, decâtu in biseric'a, atunci candu se incepe a se celebrá servitiulu Ddieescu.

§. 9. Si treab'a acést'a fora amenare s'a dusu in fine, celebranduse Ddieésca slujba in biseric'a catedrala a Metropolei Andrianopolei. Spre acést'a si spre convorbirea aceea, multu a servitu ca turcii, resiedintelui imperatésce de Kindsberg i-au fostu designatu cortelulu in Metropolia aceea; dreptu acéa usioru s'au potutu intielege si tóte cele ce aveau de ale lucrá bine dejudecandule, a le intari. Intr'aceste Brancoviciu fiindu in mare onóre si gratia la marele Veziru nu numai in curtea turcésca, ci si in alte parti prin midilocirea sa a facutu fapte fórte folositoare, din care este de ajunsu a aduce un'a inainte. Candu cuprinsese marele Veziru din manele crestiniloru Uivarulu la a. 1663 a voitu se atace cu tóta puterea sa cea armata cealalte cetati si locuri, atunci Georgiu Brancoviciu dinpreuna cu cei spre bine cu densulu contiolesi, au desbatutu pre marele Veziru dela propusulu acel'a. Svatuindu-lu, ca se faca cu Cesaulu Romanu legatura de pace. Si cu astfelu de silintia facandu barbarulu si vrajmasiulu dupa cuprinderea cetatii Uivaru pace pe dóuadieci de ani, s'a reintorsu dela apusu cu tóte puterile sale. Asia scrie elu despre sine insusi si fapt'a acést'a o privesce de mare merit, cu carea se lauda si in suplic'a sa in-punctulu alu 2 substernuta la anul

*) Borosineu, opidu in cottulu Aradului.

1691 Imperatului Leopoldu.

§. 10. Aceste fiindu asia intocmite si cu fapta incheiate in biseric'a Metropoliei Adrianopolei, cantandu fericitul patriarhu Massimu cu altii, caror'a erau cunoscute aceste, dumnedieesc'a liturgie, pre Georgiu acest'a Brancoviciu l'a promulgatu si l'a proclamatu in dignitatea de Despotu si cu strigare plina de bucuria a strigatu catra densulu: Bucurate celu ce esti incinsu cu scep-trulu serbesca!

Si l'a numitu pre elu Georgiu Brancoviciu alu II. Dar elu multu a rugatu pre patriarchulu si pre ceialti boieri, ca se caute pre altulu din vechi'a rudenia a Despotiloru si se-lu invrednicésca de asia mare dignitate éra elu va fi acelaia in totu chipulu spre ajutoriu, insa ei toti, mai vertosu patriarchulu au determinatu intr'o contielegere, a nu fi de trebuintia sè se caute altulu afara de elu, pre care celu de susu cu degetulu l'a aratatu a fi aptu pentru lucrulu acest'a. Acést'a incredintiare a dignitatii de Despotu s'a intemplatu dupa datin'a vechia in diu'a santului Archi-stratigu Mihailu si a soborului celorlalte puteri fora de corpuri. Plininduse treab'a acést'a au remasu in tacere, pana ce induratu Ddieu va binevoi a-ii eliberá de jugulu turcescu. Intr'aceste fericitulu patriarhu iertandu-se pre um cu Despotulu, asia si cu ceialti boieri s'a dusu la ale sale, ér Despotulu dupa ducerea patriarchului a mai remasu trei ani in soli'a acea. Cáci pentru multele rescóle domestice si silnici'a turcesca, nu au potutu Ardelenii schimbá pre resiedinte.

(Va urmá.)

Literariu.

P. T. Domnule!

Dupace lips'a manualeloru de cuventari funebrale e fórte sentita si insumi am fostu provocatu din partea unor'a a face únu asemenea manualu, in urma mi-am propusu a me incercá si pre acésta cale a literaturii bisericesci,—dar' fiinducá in urm'a incercariloru mele literarie de mai nainte sum deobligatu veneratului publicu cu retiparirea tomului I. alu cuventariloru bisericesci — (acomodate pentru ori ce tempu) — m'am resolvatu a impreună tomulu cuventariloru funeb-raii cu editiunea II. a tomului I. — tiparindu aceste dóue opurele succesive unulu dupa altulu.

Contandu asia dará pre bunavointi'a veneratului cleru romanu, — deschidu prenumeratiune la opurele aci succesive indegetate:

1. *Cuventari bisericesci (acomodate pentru ori ce tempu) tomulu I. editiunea II. corectata si amplificata.*

2. *Cuventari funebrale séu la morti prelucrate dupa teme cele mai alesé si mai aplicabili cu respectu la diferite etati si cai ale vietii omenesci.*

Ambe opusiorele acestea se voru estinde câte la unu tomu separatu de 10—12 cóle tiparite in optavu mare si papiru mai finu de câtu in opurele de pana acuma, si se voru pune sub tipariu in succesiune neintrerupta indatace concursulu prenumerantiloru va fi in stare de a suportá spelese tipariului.

Pretiulu prenumeratiunei pentru tomulu de sub nrulu I. va fi ca si la editiunea I. numai 1 fl. v. a.; éra pentru tomulu cuventariloru funebrali de sub nrulu 2. va fi 1 fl. 50 cr. v. a.; cei, cari voru a prenumera pre ambe tomurile de-odata, voru poté capetá ambele cu 2 fl. 20 cr. v. a.

Acei domni preoti, cari au prenumeratu pana acuma la editiunea II. a tomului I, — considerandu-se de prenumeranti numai la tomulu acest'a, voru avé bunatate a insciantia déca voiescu se aiba si tomulu cuventariloru funeb-raii, si in casulu acest'a voru poté primi ambe tomurile cu pretiulu de 2 fl. 20 cr. v. a.

Trameterea pretiului de prenumeratiune se lasa in bunavointi'a domniloru prenumeranti, standu-le in voi'a libera ori a-lu tramite inainte — de-odata cu col'a de prenumeratiune, ori numai la primirea cartiloru prenumerate.

Colectantiloru dela 10. esemplarie prenumerate ori din care tomu voiu gratificá ca si pana acum'a cu unu rabatu.

Te rogu dreptu aceea P. T. Domnule ca pre unu barbatu zelosu si partenitoriu alu literaturii bisericesci a curentá col'a acést'a de prenumeratiune in cerculu de influentia a P. T. Domniei Tale, si dupa templat'a curentáre si inscrierea corecta a prenumerantiloru se aibi bunatate a-o retramite la subscrisulu in Gherl'a (Szamosujvár in Transilvani'a) séu de a dreptulu, séu pre calea prea Ven. Ordinariatu diecesanu celu multu pana la capetulu lui Ianuaru 1875.

Ambe tomurile voru esi de sub presa celu multu pana la capetulu lui Aprile 1875.

Cu asta ocaziune am onóre a incunoscintia cá din tomulu II alu cuventariloru bisericesci tiparite in anulu curente mai stau la dispusetiune cam la 200 de esemplarie si rogu totu de-odata cu tota modesti'a pre domnii cari sunt in restantia nu numai cu pretiulu tomului II ci inca si alu celui I se binevoiésca barem cu finea anului curentu a-mi tramete sum'a restante si inca cu atátu mai vertosu, cá spelese de presa ale tom. II nu suntu solvite, éra pentru tomulu I edit. I am de a face ratiociniu in foile publice — fiindu destinatu diumetate din venitululu curatu pentru fundulu academiei de drepturi.

Contandu si astadata la sprigion'a ven. publicu romanu cu sperare de a satisfacé mai cu indestulire la dorintiele cetitoriloru mei — cu destinsa reverintia me subscriu in Gherl'a 1 Noemvre 1874.

Ioane P. Papiu,
spiritualu la institutululu corectoriu
reg. trans. si asesoru consis.

Invitare de prenumeratiune la „Anghir'a crestina,“

(séu 20—30 cuventari funebrale la (inmormentari.)

Multu Onoratu cleru alu bisericeii dreptu maritóre greco — orientale! si Iubiti frati in Cristosu!

„Cu cuventulu Domnului ceriurile s'au intaritu si cu duchulu gurei lui tota puterea loru!“ ps. 32. v. 6.

Santulu Grigoriu Teologulu dice cá, „cuventulu lui Ddieu este panaa angeriloru, si se nutrescu cu dens'a tóte sufletele, cele ce flamendiescu de Dumnedieu!“ Cuventulu lui Ddieu, depusu in sant'a scriptura, de carea se tiene si traditiunea santa, cuprinde in sine invetiaturi, indreptari si povetie pentru tóte referintiele si impregiurarile vietiei omenesci, si preotulu are se latiesca acestu santu si mantuitoriu cuventu alui Ddieu nu numai prin cuventari bisericesci depre amvonu ténute in dilele de dumineci si serbatori, ci in totu loculu si la tóta ocaziunea binevenita.

Ocaziuni fórte acomodate se oferescu intre altele la inmormentarea crestiniloru in Domnulu adormiti. Precum sementi'semenata in pamentulu celu móle dupa o ploia manósa mai curendu prinde radacini si aduce fruptele dorite; asia si o cuventare funebrale binenimerita va influentia fórte multu in inimile ascultatoriloru inmoiate de jale si intristare, spre a produce in ele de o parte mangaiere si intarire crestinesca, éra de alta parte religiositate si moralitate spre castigarea fericirii eterne, ceea ce este fruptulu celu adeveratu alu cuventului lui Ddieu.

Este pré bine cunoscutu, cá preotulu la casuri de inmormentari, pre langa alte impedimente, i lipsesce adeseori timpulu fisicu spre a se poté pregati dupa dorintia pentru cuventarea funeb-raii, si cá precum ori candu, asia cu deosebire in astfelu de casuri urgente i vor fi benevenite cuventarile funebrale, care le ar avea la dispositia, spre a le poté folosi celu putienu ca materialu.

Eu m'am nesuitu a scrie mai multe cuventari funebrale, care sub numirea de „Anghir'a crestina“ intru unu tomu voru esi de sub tipariu in lun'a lui Fauru a anului urmatoriu 1875; tomulu acest'a va cuprinde 20—30 cuventari funebrale pentru felu-rite casuri cu privire la etate séu si starea sociale, intocmite in sensulu si pre bas'a religiunii si a credintiei nóstre stramosiesci greco-orientale. Pretiulu va fi 1 fl. 50 cr. v. a. care se póte tramite si numai dupa ce va primi prenumerantele acestu opsiuru.

Atátu numerulu cuventariloru preste 20 in susu precum si esirea loru de sub tipariu la terminulu indicatu va depinde multu si dela numerulu prenumerantiloru.

P. T. DD. prenumeranti binevoiésca a se insintá celu multu pana la anulu nou 1875 la subscrisulu, ca se me potu orientá. La 15 esemplarie odata prenumerate se da 1 esemplariu gratuitu.

Cu deosebire apelediu la simtiulu culturale alu P. O. D. Protopresviteri cu aceea cuvenita rogare, ca primindu cólele de prenumeratiune se binevoiésca a le recomandá si impartasi onor. preotime tractuale spre caldurós'a insinuare. De aci va depinde ulterior'a tiparire si edare si a alto:ru opsiore, a caroru materialu in parte lu-amu deja pregatitu.

Gherl'a in diu'a sant. martiru Dimitrie 1874.

Titu Vespasianu Gheaja,
preotu greco-orientale la institutululu rogescu.
de corectiune in (Szamosujvár) Gherl'a.

Diverse.

Constituirea societății de lectură a tinerimii române clericale gr. or. din Aradu.

În urmarea convocării făcute din partea reverendissimului domnu profesore dirigită dela institutul nostru clericalu Andreiu Pappu, tinerimea cu scopu de a continuá lucrarea sa pe tinerulu unei societăți de lectură, s'a adunatu la tempulu precisu adeca dominica 1 noemvre nou 1874 in localitatea institutului.

Rdissimulu domnu conchiematoriu impedecatu prin afacerile sale oficiale ne aviséza cu purere de reu, cumca in persona jnu pôte conduce acestu actu de reconstituire dara, asiguréza tinerimea despre bunavointi'a, interesarea si spiriginulu seu cu cari va sucurge la tôte afacerile ce privescu prosperarea societății, ceea ce adunarea între urari de „se traiésca“ ié la placuta cunoscintia. Apoi dupa o consultare fratiésca esmite din sinulu seu o comisiune la Reverendissimulu domnu profesore interimalu Vincentiu Schelegianu spre a-lu invitá se conduca siedinti'a constituanta a societății.

Presentanduse dlu profesore V. Schelegianu între urari de „se traiésca“ ocupa scaunulu presidialu si prin o cuventare ocazionali bine nimerita si insufletitóre, dechiara siedinti'a constituitóre de deschisa, — alegendu-se pentru acést'a siedintia de notariu Alesandru Petroviciu clericu de anulu III. —

Dupa verificarea membrilor de toti la numeru 38. la convocarea presiedintelui societatea purcede la organizare alegendu-si urmatorii oficiali: de v. presiedinte pre Demetriu Cornea cl. d. a III. de notariu alu corespondintieloru pre Alesandru Petroviciu cl. d. a III. de notariu alu siedintieloru pre Romulu Mangr'a cl. de a II. de bibliotecariu pre Gavrilu Lazaru cl. d. a III. de cassariu pre Paulu Felnecanu cl. d. an. II. de controloru pre Demetriu Chiritia cl. d. an. I. S'a alesu mai de parte o comisiune censuratóre de cinci membri si a nume: Teodoru Andru, cl. d. a III. Romulu Mangr'a cl. d. a II. Paulu Felnecanu cl. d. a I. Teodoru Pacala cl. d. a I. si Georgiu Dimitrescu cl. d. a I. ér de secretariu in acést'a comisiune s'a alesu: Alesandru Petroviciu cl. d. a III.

Cu aceste finindu-se constituirea societății, remane de speratu cá tinerimea clericale pricepandu-si misiunea sa, va nisui din respoteri ca se aduca la infflorire acést'a societate, ceea ce i impune imperiosu atátu positiunea cátu si chemarea sa. . .

Aradu, in 18 Noemvre nou, 1874.

Alesandru Petroviciu, m. p.
notariulu coresp.

Dimitrie Cornea, m. p.
v. presiedintele societății.

Apelu!

Natiunea romana nu pôte incungiu rá frecarile, vatamarile verbale séu si scripturistice, déca nu va avé barbati resoluti, cari dupa impregiurari se atace si se infrane pre vatamatori; dara de si avemu cáte unu barbatu resolutu, déca elu asupritu, nu va affá sprijinire, ajutoriu din partea nationaliloru, trebue sé se instraine, se cada in indiferentismu; éra altii venindu in stare de a se intrepune pentru interessulu comunu nationalu, pe langa nepasarea publiculu, nu voru cutediá a pasí.

Unu asia teneru resolutu am avutu, si dóra inca avemu pe F. H. Longinu practicantu in advocatura la Aradu, care pentru apararea natiunei sale, la acus'a lui F. Koós, prin tribunalulu de pressa, fú condemnatu la arestu, o multa banala si refuirea speselor contrariulu. Arestulu, déca sentinti'a pe calea recursulu nu se va alterá, nu-lu potemu impedecá, dar sarcin'a banala nesuportevera, pe langa indiferentismulu nostru, lu-pôte cu totul intrainá.

Déca natiunea ar avé ca italisti fii credintiosi, s'ar affá între densii cari ar sucurge singuri, dara fiindu cá între noi unii au materia, si altii spiritulu, amendóue cualitatile nu se afla impreunate, ci suntemu siliti a apelá la zelulu publiculu ca sé se póta acoperi sarcin'a credintiosulu fiu alu natiunei F. H. Longinu, si inca cátu mai repede, pana nu vine sentinti'a aprobatoria.

Subscriii luandu in serioasa consideratiune starea pentru noi momentósa, si urmarile unui indiferentismu, dupa o contielegere cu unii barbati cunoscuti, ni-am luat voia atátu aici in locu a lasá o lista, cátu si in parti a tramite lu unii cunoscuti sperandu dela densii acelasi sentimentu care merita si pretinde starea lucrulu, ér rezultatulu pe calea publicitatii se va face cunoscutu.

In casulu candu lips'a ar incetá, ori dupa acoperirea lipsei

ar mai remanea din sum'a incursa: unu scopu nationalu se va determiná atunci si se va publicá pentru cunoscintia.

Aradu 6/18 Noembre 1874.

Ioanu Arcosi, m. p.
advocatu.

Georgiu Dogariu, m. p.
proprietariu si ascs cons.

In librari'a Mauritiu Klein

din Aradu

se afla de vendiare urmatóriele **Calindarie:**

I. CALINDARIU

PENTRU TOTI

istoricu, amasantu si popularu

pe anulu dela Cristosu 1875. Editiune nóua fórte eleganta ilustrata cu o multime de gravure.

Cuprinde pre langa materiile necesarie unui calindariu urmatóriele scrieri literarie de interesu: *Mórtea lui Tudoru Vladimirescu*, episodulu istoricu. *Monastirile din Romani'a*. *Rom'a* cu 6 ilustratiuni. *Iaponi'a* cu 11 ilustratiuni. *Maritisiulu Alesandrinei*, novela. *Domniti'a Rucsanda*, novela istorica originala. Afora de acestu materialu literariu la finea calendariulu este anectatu si unu **catalogu pentru tôte cartile** ce se gasescu in libri'a *Socecu et comp.* din Bucuresci. **Pretiuulu unui esemplariu din acestu calindariu este 1 fl. 36 cr. v. a.**

II. AMICULU POPORULUI,

Calindariu pe anulu 1875. Compusu de **Visari-
onu Romanu**. Pretiuulu 60 cr. v. a.

CONCURSU.

In urmarea decisiunei v. Consistoriu Oradanu din 11. Martiu a. c. Nr. 82. B. pentru vacant'a parochia Didisieni Proterperatulu Beiusiulu se escrie concursu pana in 19 Nov. a. c.

Emolumintele: pamentu parochialu de 9 cubule; dela fili'a Căcaceni 4 cubule cucurudiu—biru; stólele usuate, si curtiru se va esarendá prin comuna. Nrulu caselor e 180. —

Doritorii de a ocupá acést'a parochia au a-si tramite recursurile sale pana la terminulu pusu la subscriulu administratoru protopopescu in Beiusiu.

Beiusiu 28. Oct. 1874.

Din incredintiarea Comit. par. **Vasilii Papp**, ad. protop. in tractul Beiusiulu

CONCURSU.

Pentru postulu invetiatorescu la II. clasá nou-infiintata dela scól'a poporale gr. or. din Ienopolea, cu carea suntu incopciate: 200 fl. salariu anualu, 10 sinice grâu, 10 sinice papusoiu, 30 cent. fenu, curtiru liberu, 12 stengini de lemne, din cari sé se incaldiésca si scól'a, si venitu din stol'a cantonale, — prin acést'a se escrie concursu pana la 21 Noemb. a. c. in carea dia se va esecutá si alegerea; éra recurrentii se poftescu, ca in terminulu acest'a se-si substérna recoursele sale prin presiedintele comitetulu parochialu Emanuilu Misiciu, asesoru la tribunalulu din locu.

Ienopolea (Borosjenó) la 25 Oct. 1874.

Comitetele parochiali,

In contielegere cu mine **Constantinu Gurbanu** protopros. ca insp. cerc. de scóle.